

4. Skutková podstata trestného činu

A. Prípadové štúdie

1. M. I. dňa 2. marca 2016 v čase asi o 03:30 hod. vykonal krádež vlámaním do predajne COOP Jednota v obci Jahodná tak, že nezisteným predmetom v oblasti zámku vypáčil plastové vchodové dvere na predajni, následne vypáčil v oblasti zámku druhé dvere v chodbičke predajne a vnikol dovnútra, kde nezisteným predmetom presekol elektrickú inštaláciu zabezpečovacieho systému, potom prešiel do skladových priestorov, pričom z predajne odcudzil rôzny tovar, najmä čokoládové výrobky a tabakové výrobky a tým spôsobil škodu najmenej 589,59 eur. *Určite, o akú skutkovú podstatu podľa závažnosti ide.*
2. A. Z. počas dovolenky v Turecku v miestnej reštaurácii platila 100 eurovou bankovkou, pričom jej čašník vydal 50 eur. Po príchode na Slovensko zistila je táto bankovka že falzifikát. Na druhý deň bola A. Z. zadržaná v zmenárni po predložení uvedenej bankovky. Potvrdilo sa, že ide o falzifikát. *Určite o akú skutkovú podstatu z hľadiska závažnosti ide.*
3. P. U. dňa 5. novembra 2015 v čase od 08:00 hod. do 10:30 hod. na opustenom stavenisku na ul. Tehelnej 12 v Bratislave, ktoré si zámerne vybrala ako miesto vhodné k pôrodu, porodila zdravé, donosené a životaschopné dieťa ženského pohlavia. Toho istého dňa okolo 11:00 hod., zabalila toto živé dieťa do igelitovej tašky a odhodila ho do odpadovej nádoby na Tehelnej ulici 15 v Bratislave. Večer toho istého dňa okolo 18:00 hod. bolo mŕtve dieťa nájdené J. K., ktorý prehľadával smetné nádoby. *O akú skutkovú podstatu z hľadiska závažnosti ide?*
4. J. K. dňa 28. októbra 2015 asi o 00:30 hod. v priestoroch dámskej toalety v bare GOLD, neumožnil poškodenú K. P. vyjsť z toalety. Mieril jej do oblasti brucha maketou zbrane zn. BROWNING, model 38, kal. 9 mm, výr. čísla B 0022. Chytil ju za krk, škrtil ju a vyhrážal sa jej, že ak zavolá políciu, zastreľí ju. *O aký trestný čin ide? Aké objekty sú týmto činom poškodené?*
5. J. L. v parku s nožom prinútil predavačku, ktorá niesla tržbu do banky, aby mu odovzdala peniaze v celkovej sume 5 600 eur. *O aký trestný čin ide? Aké objekty sú týmto činom poškodené?*
6. Obvinený K. C. sa v úmysle poškodiť ústavné zriadenie republiky pokúsil usmrtiť predsedu vlády. *Aké objekty sú napadnuté týmto činom?*
7. J. J. v presne nezistený deň v mesiaci februári 2016 pozval J. Ž., narodenú 31. júla 2002, do bytu svojich rodičov v M., kde sa s ňou zamkol, začal ju ohmatávať po

prsiach, bozkávať, neskoršie ju zvalil na gauč a na zem, pričom jej roztrhol pančuškové nohavičky, stiahol spodné nohavičky, sám sa vyzliekol a snažil sa na nej vykonať súlož, ku ktorej nedošlo len preto, lebo menovaná sa bránila, kričala o pomoc, čím privolala susedov, ktorí mu zabránili v ďalšom konaní. *Aký objekt bol porušený? Kto je v danom prípade hmotný predmet útoku?*

8. K. R. si prisvojil horský bicykel Author Vision 2013. Poškodenému O. O. tým spôsobil škodu vo výške 1 149,00 eur. *Určíte objekt tohto trestného činu.*
9. E. S. neoprávnene zasiahol do práva poľovníctva tým spôsobom, že bez príslušného povolenia vykonal odstrel jedného srnca. *Čo je objektom trestného činu pytliactva podľa § 310 TZ?*
10. Vodič motorového vozidla, J. K. dňa 29. augusta 2016 asi o 18:05 hod., viedol osobné motorové vozidlo Škoda Fabia EČV: TO 456 ZA po ceste I. triedy z Krušoviec do Topoľčian tak nepozorne, že zozadu narazil do bicyklistu M. P., ktorý po páde na vozovku utrpel tržnú ranu hlavy, zmliaždenie ľavého ramena, ľavého lýtka, pravého stehna a lýtko. Po dopravnej nehode vozidlo nezastavil a z miesta nehody ušiel. *Posúďte, o aký druh konania ide.*
11. J. K. v presne nezistený deň mesiacov november – december 2015 v Bratislave od doposiaľ neznáameho muža bez povolenia za sumu 500 eur kúpil krátku guľovú strelnú zbraň, päťvýstrelový revolver brazílskej výroby zn. TAURUS, kal. 38 Special s vybrúseným výrobným číslom zbrane a túto nosieval so sebou a uschovával ju vo svojom dome v Bratislave na Kostolnej ulici č. 162/3 bez povolenia až do 20. februára 2014, keď mu bola pri cestnej kontrole nájdená a odňatá príslušníkmi Policajného zboru. *Posúďte, či ide o ohrozovací alebo poruchový trestný čin.*
12. Vodič autobusu po požití alkoholických nápojov riadil autobus s 20 cestujúcimi. Bol zastavený a kontrolovaný hliadkou PZ. Pri kontrole bolo zistené, že vodič požil alkoholické nápoje a následný odber krvi preukázal, že počas jazdy mal 1,5 % alkoholu v krvi. *Vysvetlite, či ide o trestný čin ohrozovací alebo poruchový.*
13. Obvinený M. V. vošiel do rodinného domu tým spôsobom, že vykopol vstupné dvere. Z domu potom odcudzil zlato, elektroniku, peniaze v hotovosti a vkladné knižky, všetko v hodnote 1,5 mil. Sk. *O aký druh následku tu ide?*
14. Vodič osobného motorového vozidla V. K. použil na jazdu vozidlo, na ktorom neboli celkom funkčné brzdy. Na vyvolanie brzdného účinku bolo potrebné brzdový pedál aspoň dvakrát zošliapnuť. Počas jazdy doňho zozadu narazilo motorové vozidlo vedené J. L. Pri nehode bola jedna osoba zranená s celkovou dobou liečenia 14 dní. Ako príčina dopravnej nehody bolo nedodržanie bezpečnej vzdialenosti

4. SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU

J. L. *Skúmajte príčinný vzťah konania V. K. a dopravnej nehody. Existuje príčinná súvislosť?*

15. J. K. pri návrate z práce okolo 23:00 hod. prechádzal cez park, kde na lavičke ležala nejaká osoba. Vzhľadom na to, že bol december a teplota bola okolo mrazu, J. K. zobudil túto osobu a poslal ju domov, aby nezamrzla. Osoba sa potácajúc vybrala z parku smerom k ceste. Ako prechádzala cez mostík na chodníku, spadla z mostíka do potoka, pri čom si zlomila stehennú kosť s dobou liečenia 42 dní. *Skúmajte príčinný vzťah medzi konaním J. K. a zlomenou stehennou kosťou.*
16. J. K. dňa 8. decembra 2015 asi o 21:00 hod. na Kostolnej ulici v Kabaji, okres Nitra, kopol 72-ročného J. M. do brucha tak silno, že mu roztrhol tenké črevo, čo vyvolalo zápal pobrušnice, ktorý spôsobil 10. decembra 2015 o 02:45 hod. smrť poškodeného. Z posudku znalcov vyplynulo, že prasknutie tenkého čreva poškodeného nebolo smrteľné. Podľa posudku uvedených znalcov bolo toto zranenie síce veľmi bolestivé, no operatívnym zákrokom do 10 hodín od jeho vzniku sa pravdepodobne dalo smrti zabrániť. Poškodený sa však najprv odmietol podrobiť lekárskemu ošetrovaniu a do nemocnice bol odvezený až asi po 22 hodinách od vzniku zranenia, teda v čase, keď sa už jeho smrti nedalo zabrániť. *Skúmajte príčinnú súvislosť medzi konaním J. K. a smrťou J. M.*
17. Rozsudkom Okresného súdu Ž. nad H. z 26. apríla 2016 bol K. D. zaviazaný prispievať na výživu maloletej R. D. sumou 200 eur mesačne, do rúk matky Z. D., bytom K. B. K. D. si túto povinnosť neplnil. Od 1. júla 2016 do 30. septembra 2016 sa tejto povinnosti vyhýbal tým, že bol prepustený z práce pre porušovanie pracovnej disciplíny, bezdôvodne prestal pracovať a vyživovaciu povinnosť neplnil ani keď bol zamestnaný a mal príjem, čím spôsobil dlh na výživnom vo výške 800 eur. *Kto je v danom prípade hmotným predmetom útoku?*
18. M. K., pozbavený spôsobilosti na právne úkony, po predchádzajúcej hádke so svojím bratom J. K., tohto bodol viackrát kuchynským nožom do oblasti srdca, čím mu spôsobil smrť. *Má skutočnosť, že M. K. bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony význam pre jeho trestnú zodpovednosť? Na základe čoho bude súd posudzovať splnenie podmienok trestnej zodpovednosti M. K.?*
19. T. P. sa po oslave v deň svojich 14. narodením rozhodol, že sa pôjde zabaviť do susednej dediny na tanečnú zábavu. Využil príležitosť a nasadol do neuzamknutého auta, ktoré bolo odstavené na parkovisku pred hotelom, ktorého vodič – kuriér, práve do hotela priviezol zásielku. Krátko po tom, ako sa pohol, bol zastavený a kontrolovaný hliadkou PZ. Bránil sa tvrdením, že sa chcel iba odviezť do susednej dediny. *Ide o trestný čin? Je T. P. páchatelom trestného činu?*

20. D. P. poslal svoje dve deti vo veku 12 a 13 rokov na polia patriace miestnemu poľnohospodárskemu družstvu kradnúť zemiaky s tým, že ak nepôjdu, nedostanú jesť. Deti boli pri tom, ako niesli zemiaky, prichytené strážnou službou. *Ide o trestný čin? Ak nie, aký znak skutkovej podstaty trestného činu tu chýba? Sú deti páchatelmi trestného činu? Za akých podmienok by tu mohla nastúpiť trestná zodpovednosť?*
21. Riaditeľ spoločnosti OMD prikázal svojmu osobnému vodičovi, aby „šliapol na to“, lebo má za pol hodiny obchodné jednanie a nechce ho zmeškať. Vodič sa snažil oponovať riaditeľovi, že je povolená rýchlosť 50 km/h, ale riaditeľ trval na svojom. Vodič v dôsledku neprimeranej rýchlosti nezvládol riadenie, dostal šmyk a narazil do protiidúceho vozidla, v ktorom bola jedna osoba usmrtená a druhá ťažko zranená. *Kto je v danom prípade páchatelom? Môže ísť o spolupáchatelstvo, resp. návod?*
22. P. D. pri vystupovaní z vlaku zobral z vešiaka koženú bundu poškodenému Milanovi Z., ktorý v tom čas spal. P. D. bundu zobral preto, lebo už dlho si chcel kúpiť kvalitnú koženú bundu, no nikdy nemal dostatok finančných prostriedkov. Po vystúpení z vlaku P. D. zistil, že vo vrecku bundy je obálka so 400 eurami čomu sa náramne potešil. *Určite, o aké zavinenie ide vo vzťahu k bunde a peniazom?*
23. K. I. vodička osobného motorového vozidla Opel Calibra dňa 11. novembra 2015 o 23:55 hod. pri jazde mimo obce, prednou časťou motorového vozidla zozadu narazila do pred ňou idúceho cyklistu Š. H., ktorý ako účastník cestnej premávky za zníženej viditeľnosti jazdil stredom cesty, na neosvetlenom bicykli. Pri náraze utrpel cyklista Š. H. smrteľné zranenia, roztrhnutie spojiva mosta mozgu s predĺženou miechou a pomliaždenie mozgu, ktorým na mieste podľahol. K. I. pri pri dychovej skúške na alkohol namerali hodnotu 0,56 promile alkoholu v krvi. *Ako by ste v danom prípade posúdili zavinenie vodičky?*
24. J. K. dňa 17. apríla 2016 v čase približne 01:00 až 02:00 hod. v spálni rodinného domu, v stredne ťažkom stupni opitosti, po slovnej hádke, fyzicky napadol svojho otca tak, že ho ležiaceho a sediaceho na posteli opakovane strednou až veľkou silou a prudkosťou najmenej 6-krát udrél rukami a pästami oboch rúk predovšetkým do tváre a krku, ale udieral a kopal ho strednou silou a prudkosťou aj do ďalších častí tela, pričom toto násilie trvalo približne 10 – 15 minút. Spôsobil mu tým pomliaždenie a prekrvácanie oboch pľúc, prednej steny pravej aj ľavej komory srdca, čo viedlo k zakrvácaniu oboch pohrudnicových dutín, ložiskovému vdychnutiu krvi do priedušnice, priedušiek a do pľúc, opuchu mozgu ťažkého stupňa čo bolo bezprostredne príčinou smrti napadnutého, ktorej sa nedalo zabrániť ani

4. SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU

poskytnutím včasnej a odbornej lekárskej pomoci a ktorá nastala približne okolo 03:15 hod. 17. apríla 2016. *Ako by ste v danom prípade posúdili zavinenie J. K. za spôsobenú smrť?*

25. Vodič nákladného motorového vozidla na motorovom vozidle LIAZ narazil do pred ním idúceho osobného motorového vozidla. Jedna osoba bola usmrtená a druhá ťažko zranená. Ako príčina nehody bola zistená porucha na brzdovom systéme. Vozidlo bolo pred dvomi dňami v servise, kde opravovali brzdy. *Ide o trestný čin? Kto môže byť zaň zodpovedný?*
26. Kynológ J. K., vášnivý obdivovateľ psov plemena „Argentínska doga“, bol na prechádzke so svojím psom tohto plemena v blízkosti obce. Pes bol pustený „navoľno“ a nemal ani založený náhubok. Pes zaútočil na náhodných chodcov, jednému z nich spôsobil devastačné zranenie pravého stehna s dobou liečenia 48 dní. J. K. sa následne psa podarilo útok psa ukončiť. *Skúmajte zavinenie J. K. za spôsobený následok?*
27. Robotníci počas cesty z práce vo vlaku popíjali pivo. Jeden z nich D. E. vyhodil fľašu von z okna a zasiahol do hlavy okoloidúceho chodca, ktorý náhodne prechádzal okolo trate a usmrtil ho. *O aký trestný čin ide? Ako by ste v danom prípade posúdili zavinenie D. E.?*
28. Podnapitý K. M. pri odchode z miestneho hostinca nasadol na horský bicykel značky SHIMANO RCX poškodeného Š. J., v hodnote asi 400 eur. Asi po 300 metroch bol zastavený Š. J., ktorý za ním vykrikoval, že mu odcudzil bicykel. Ako sa neskôr zistilo, K. M. si pomýlil svoj bicykel s bicyklom poškodeného. *Ide v danom prípade o trestný čin?*
29. Majiteľ A. Z. prestaval svoj dom, ktorý je zapísaný ako chránená pamiatka v zozname UNESCO na vilu, čím narušil vzhľad a charakter uvedeného objektu. Pri obvinení z trestného činu zneužívania vlastníctva podľa § 248 TZ poškodený uviedol, že nevedel o tom, že na prestavbu potrebuje osobitné povolenie a myslel si, že keď je vlastníkom domu, môže vykonávať akékoľvek úpravy na ňom, hoci v liste vlastníctva na uvedený objekt táto skutočnosť bola zaznačená. *O aký druh omylu ide? Aký má význam pre trestnú zodpovednosť?*
30. O. F. sa chcela pomstiť svojmu bývalému priateľovi P. E., ktorý sa s ňou rozišiel. Pomstu chcela realizovať tým spôsobom, že mu rozbije čelné sklo na motorovom vozidle Mercedes, ktoré si P. E. nedávno kúpil. O. F. sa pomýlila a rozbila čelné sklo na inom motorovom vozidle. Majiteľovi tohto vozidla spôsobila škodu vo výške 3 000 eur. *Aký tu má z hľadiska trestnej zodpovednosti význam skutočnosť, že si O. F. pomýlila motorové vozidlá a poškodila iné vozidlo, ako mala v úmysle?*

B. Judikatúra

R 57/1957: Skutočnosť, že trestné činy neposkytnutia pomoci podľa § 227 a 228 Trestného zákona (*teraz § 177 a 178 TZ – pozn. autora*) sú delikty omisívne spočívajúce v tom, že páchatel opomenie konanie uložené mu v týchto ustanoveniach, nevylučuje pokus týchto trestných činov.

R 4/1969: Trestný čin neposkytnutia pomoci podľa § 208 Trestného zákona (*teraz § 178 TZ – pozn. autora*) je dokonaný už tým, že vodič dopravného prostriedku neposkytne po dopravnej nehode, na ktorej mal účasť, potrebnú pomoc osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, ak tak môže urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného. Pre spáchanie tohto trestného činu nie je rozhodujúce, aké dôsledky malo nesplnenie tejto povinnosti vodiča pre postihnutú osobu, ani či pomoc mohol poskytnúť niekto iný. Potrebná pomoc v zmysle uvedeného ustanovenia môže podľa okolností prípadu spočívať napríklad aj v privolaní sanitného vozidla alebo polície.

R 60/1972: IV. Záver o tom, či tu je zavinenie v zmysle Trestného zákona a v akej forme (§ 15 a 16), je záverom právnym.

Tento právny záver o subjektívnych znakoch trestného činu sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania takisto, ako záver o objektívnych znakoch trestného činu. Skutočnosti duševného (psychického) života významné pre právny záver o tom, či tu je zavinenie a v akej forme, sú predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu.

Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o zavinení, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkazovému prostriedku, ale zavinenie a jeho formu treba posudzovať z hľadiska všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol trestný čin spáchaný a všetkých dôkazov významných z tohto hľadiska, vrátane priznania obvineného, ak existuje. So zreteľom na zásadu voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) zákon neprikladá apriori žiadnemu dôkazu osobitný význam. Nemožno preto len zo skutočnosti, že obvinený skutok poprel, vyvodiť, že zistenie priameho úmyslu neprichádza do úvahy. Tento úmysel, tak ako iné formy zavinenia, možno zistiť aj na podklade iných dôkazov, nielen z doznania obvineného.

R 37/1975: Príčinná súvislosť medzi konaním páchatela a následkom sa neprerušuje, ak ku konaniu páchatela pristúpi ďalšia skutočnosť, ktorá spolupôsobí pri vzniku následku, ak však konanie páchatela zostáva takou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nebolo došlo. Príčinná súvislosť by sa prerušila len vtedy, keby nová okolnosť pôsobila ako výlučná a samostatná príčina, ktorá spôsobila následok bez ohľadu na konanie páchatela.

4. SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU

Skutočnosť, že následok, ktorý vyplynul z konania páchatela, bol iný ako si páchatel predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu, aberratio ictus), páchatelovi neprosieva a nevylučuje jeho zavinenie.

R 25/1977: II. Opomenutím ako formou konania možno spáchať trestný čin len vtedy, keď ide o opomenutie takého konania, ku ktorému je páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný (§ 89 ods. 2 Trestného zákona; *teraz § 122 ods. 1 TZ – pozn. autora*). Povinnosť konať môže vyplývať zo zákona, z úradného rozhodnutia, zo zmluvy alebo aj z iných okolností. V tomto poslednom prípade ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatela a okolností prípadu, ktorej porušenie sa však musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti. Ak nemožno takúto konkrétnu povinnosť z postavenia páchatela vyvodiť, chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatelovi na zodpovednosť.

R 22/1980: Opravár automobilovej opravovne je trestne zodpovedný za vzniknutý následok, ak chybné vykonal opravu brzdového valca na motorovom vozidle a v dôsledku toho došlo pri jazde k zlyhaniu brzd a k dopravnej nehode, ktorá mala za následok ťažkú ujmu na zdraví inej osoby. Skutočnosť, že nehodu spoluzavinil aj majster opravovne, ktorý nevykonal kontrolu opravy skúšobnou jazdou, a majiteľ vozidla, ktorý po odvzdušnení brzdového systému nevykonal dostatočnú skúšku účinnosti brzd, pri ktorej by chybnú funkciu brzd musel zistiť, nemôže opravára exkulpovať, ale môže mať význam pri výmere trestu.

R 57/1980: Okolnosť, že trestný čin znásilnenia podľa § 241 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 199 TZ – pozn. autora*) bol spáchaný na žene mladšej ako pätnásť rokov odôvodňujúca použitie vyššej trestnej sadzby [§ 241 ods. 2 písm. b) Trestného zákona; *teraz § 199 ods. 2 písm. b) TZ – pozn. autora*], je inou skutočnosťou v zmysle § 6 písm. b) Trestného zákona [*teraz § 18 písm. b) TZ – pozn. autora*].

Preto v prípade znásilnenia, resp. pokusu znásilnenia ženy mladšej ako pätnásť rokov netreba, aby páchatel poznal vek poškodenej, stačí, že so zreteľom na okolnosti a na svoje osobné pomery ho poznať mal a mohol.

R 44/1986: Obmedzovanie osobnej slobody vykonané násilným útokom obvineného voči poškodenému s úmyslom zmocniť sa cudzej veci zakladá znaky trestného činu lúpeže podľa § 234 Trestného zákona (*teraz § 188 TZ – pozn. autora*) a nie trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, 2 Trestného zákona (*teraz § 183 ods. 1, 2 TZ – pozn. autora*) v jednočinnom súbehu s pokusom trestného činu krádeže podľa § 8 ods. 1, § 247 Trestného zákona (*teraz § 14 ods. 1, § 212 TZ – pozn. autora*).

Pre kvalifikáciu trestného činu lúpeže v zmysle § 234 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 188 TZ – pozn. autora*) nie je rozhodujúce, že páchatel koná v úmysle zmocniť sa cudzej veci, ktorá však patrí inej osobe, ako je osoba, voči ktorej používa násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia.

R 26/1987: Ak je príčinou dopravnej nehody porucha brzdového systému motorového vozidla, je dôležité zisťovať, či vodič mal a mohol poruchu objaviť pri riadnej kontrole a starostlivosti pred jazdou, ale aj počas jazdy, ale ešte pred nehodou. Z tohto hľadiska je významné, či ide o náhlu poruchu alebo o takú poruchu, ktorá sa vyvíja a narastá postupne.

Je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona, ak vodič vedie motorové vozidlo, o ktorom vie, že má chybný brzdový systém, napríklad keď treba opakovane stlačiť brzdový pedál, aby sa vyvolal potrebný brzdiaci účinok. V takom prípade ide o vedomé použitie motorového vozidla technicky nespôsobilého na premávku a o porušenie jednej zo základných povinností vodiča, podľa ktorej vodič smie použiť na jazdu len také vozidlo, ktoré spĺňa stanovené podmienky premávky vozidiel na cestách.

R 7/1988: I. Opomenutie je len vtedy postavené na úroveň konania (*teraz § 122 ods. 1 – pozn. autora*), ak niekto nevykonal to, čo bolo jeho právnou povinnosťou. Nestáčí porušenie povinnosti vyplývajúcej z morálnych pravidiel.

II. Ak v skutku nie je obsiahnuté konanie v zmysle trestného práva, t. j. konanie alebo opomenutie, odpadajú ďalšie úvahy, či medzi trestne irelevantným konaním páchatela a následkom je príčinná súvislosť a či je dané zavinenie.

R 14/1988: Poranenie, ktoré spôsobil inému útok psa, zakladá u majiteľa, resp. chovateľa psa znaky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 223, resp. § 224 Trestného zákona (*teraz § 157, resp. 158 TZ – pozn. autora*) po subjektívnej stránke vtedy, keď neurobil všetky opatrenia, primerané konkrétnej situácii, aby zabezpečil ochranu zdravia spoluobčanov pred útokom psa, hoci vedel, alebo mal a mohol vedieť, že pes môže byť útočný a nebezpečný voči cudzím osobám.

R 25/1992: II. O trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 212 Trestného zákona (*teraz § 206 TZ – pozn. autora*) môže ísť len vtedy, keď úmysel páchatela zahŕňa iba vznik nebezpečenstva smrti alebo ublíženia na zdraví. Ak páchatel vie o tom, že v dôsledku opustenia dieťaťa môže skutočne dôjsť k smrteľnému následku a je s tým uzrozumený, napĺňa týmto konaním znaky trestného činu vraždy podľa § 219 Trestného zákona (*teraz § 145 TZ – pozn. autora*) alebo vraždy novonarodeného dieťaťa matkou podľa § 220 Trestného zákona (*teraz § 146 TZ – pozn. autora*), resp. pokusu o tieto činy.

4. SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU

R 13/1997: I. Ak páchatel konal tak, že z jeho útoku musela smrť poškodeného nevyhnutne nastať a páchatel si bol tejto skutočnosti vedomý, nekonal z ľahostajnosti, a preto treba usúdiť na jeho priamy úmysel v zmysle § 4 písm. a) Trestného zákona (*teraz § 15 TZ – pozn. autora*).

R 39/1998: II. Páchatelom trestného činu uvádzania falšovaných a pozmenených peňazí a cenných papierov podľa § 141 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 271 ods. 2 TZ – pozn. autora*) môže byť len ten, kto falšované alebo pozmenené peniaze dobromyseľne prijal ako protihodnotu za predanú vec alebo platenú službu alebo za iné odplatné konanie, ktoré nemusí byť v súlade s právom alebo sa môže priečiť dobrým mravom (napr. odplatné poskytnutie sexuálnych služieb a pod.) a tieto peniaze dá do obehu ako pravé.

R 23/1999: II. Predmetom útoku trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Trestného zákona (*teraz § 207 TZ – pozn. autora*) je osoba, voči ktorej má páchatel zákonnú vyživovaciu povinnosť (spravidla maloleté dieťa). Ak páchatel neplní svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k viacerým deťom, je na posúdenie, či ide o jeden alebo viac trestných činov spáchaných v reálnom súbehu, rozhodujúci počet výchovných prostredí, v ktorých deti žijú.

ZSP 58/1999: II. Za páchatela trestného činu v zmysle § 9 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 19 ods. 1 TZ – pozn. autora*) sa považuje aj tzv. „nepriamy páchatel“, ktorý na spáchanie trestného činu použije inú osobu, ktorá je v jeho rukách „živým nástrojom“ a – ako nástroj – sama nekoná alebo nekoná zavinene. Spoločnou črtou takéhoto páchatelstva je, že „živý nástroj“ buď nie je trestne zodpovedný (napr. pre nepričetnosť), alebo má len obmedzenú zodpovednosť (napr. pre nedbanlivostný trestný čin), alebo aspoň nie je zodpovedný za taký istý trestný čin.

ZSP 57/2000: I. Jednočinný súbeh trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 183 ods. 1 TZ – pozn. autora*) s tými trestnými činmi, v zákonných znakoch ktorých je obsiahnuté obmedzenie osobnej slobody, je vylúčený. Ak sa teda obmedzuje osobná sloboda použitím prostriedkov uvedených v § 235 Trestného zákona (*teraz § 189 TZ – pozn. autora*) (t. j. násilím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy) za účelom, aby bol iný donútený niečo konať, opomenúť alebo trpieť, ide o trestný čin vydierania podľa § 235 Trestného zákona (*teraz § 189 TZ – pozn. autora*).

ZSP 43/2002: Uzrovanie pri nepriamom úmysle vyjadruje aktívny vôľový vzťah páchatela k spôsobeniu následku relevantného pre trestné právo, t. j. predpokladaného (a vyjadreného) v konkrétnom ustanovení Trestného zákona. Na uzrovanie nie páchatela v čase činu s možným následkom sa usudzuje aj z charakteru konania

páchatela, t. j. z intenzity útoku, času jeho trvania, fyzických dispozícií poškodeného a páchatela, z miesta na tele poškodeného, na ktoré boli útoky vedené, z početnosti atakov a pod., ako aj zo správania sa páchatela po čine – ako pomocného hľadiska, a z toho, či páchatel počítal s konkrétnou okolnosťou, ktorá by mohla následku, ktorý vnímal ako možný, zabrániť.

R 17/2003: Páchatel je trestne zodpovedný nielen za následok, ale aj za účinok (t. j. za zmenu na predmete útoku), ktorý spôsobil, iba ak ho aj zaviniť. Zavinenie musí preto zahŕňať príčinný priebeh (vzťah) aspoň v podstatných črtách medzi konaním páchatela a následkom alebo účinkom. Skutočnosť, že následok (účinek), ktorý vyplynul z konania páchatela bol iný, ako si páchatel predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu), páchatelovi neprospieva a nevylučuje jeho zavinenie. Len ak páchatel môže predvídať príčinný priebeh, môže zodpovedať za vzniknutý následok, a to aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti.

ZSP 40/2003: Trestná zodpovednosť podľa slovenského práva je založená výlučne na zavinení v zmysle § 4 a 5 Trestného zákona (*teraz 15 a 16 TZ – pozn. autora*), ktoré musí zahŕňať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda aj príčinnú súvislosť medzi konaním páchatela a následkom trestného činu.

U vodiča motorového vozidla chýba zavinenie v situácii, keď sám dodržiava pravidlá cestnej premávky, ale vzhľadom na objektívne okolnosti nie je v stave napraviť pochybenie iného účastníka cestnej premávky aj napriek včasným opatreniam z jeho strany predísť, resp. zabrániť dopravnej nehode.

ZSP 75/2006: I. Objektom trestného činu vydierania podľa § 189 TZ, t. j. záujmom chráneným týmto ustanovením, je „slobodné rozhodovanie človeka“, ktoré však treba chápať v kontexte s chránenými právami a oprávnenými záujmami fyzických osôb a právnických osôb, aj so záujmami spoločnosti a ústavným zriadením Slovenskej republiky.

II. V právnej a demokratickej spoločnosti možno iného nútiť, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, len z dôvodov, spôsobom a prostriedkami, ktoré sú v súlade s ústavou a zákonmi, teda len na základe zákonov a len právnymi, resp. zákonnými prostriedkami, medzi ktoré patria aj súdne rozhodnutia a ich výkon.

R 53/2006: Trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona (*teraz § 294 ods. 2 TZ – pozn. autora*) je úmyselným ohrozovacím trestným činom, ktorý je dokonaný už výrobou, zadovážením alebo prechovávaním strelnej zbrane (sebe alebo inému) bez povolenia. Uvedený trestný čin je zároveň tzv. trvácim trestným činom, ktorý je páchaný po celú dobu udržiavania protiprávneho stavu, t. j. nepovolenej držby zbrane.

4. SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU

R 21/2007: Ustanovenie o trestnom čine neposkytnutia pomoci podľa § 208 Trestného zákona (*teraz § 178 TZ – pozn. autora*) je skutkovou podstatou s obmedzeným okruhom páchatelov, keďže uvedeného trestného činu sa môže dopustiť iba konkrétny subjekt – vodič dopravného prostriedku, ktorý mal účasť na dopravnej nehode.

Uvedený trestný čin je v pomere špeciality vo vzťahu k trestným činom neposkytnutia pomoci podľa § 207 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona (*teraz § 177 TZ – pozn. autora*).

Trestná zodpovednosť podľa § 208 Trestného zákona (*teraz § 178 TZ – pozn. autora*) preto prichádza do úvahy aj vtedy, ak vodičom dopravného prostriedku je osoba, ktorá inému neposkytla potrebnú pomoc a ktorá podľa povahy svojho zamestnania bola tak povinná urobiť (napr. lekár) v prípade nebezpečenstva smrti alebo pri príznakoch ťažkej ujmy na zdraví.

ZSP 72/2007: I. Preukázanie zavinenia ako vnútorného psychického vzťahu páchatela k následku jeho konania je reálne aj na základe takých objektívnych skutočností, akými sú napríklad povaha činu, spôsob vykonania útoku (opakované intenzívne bodnutia do miest, kde sa nachádzajú orgány, ktorých poranenie bezprostredne ohrozuje život), charakter predmetu, ktorý bol použitý na útok a pod. Priamy úmysel je za inak rovnakých okolností závažnejší ako úmysel nepriamy. Aj miera zavinenia je pri priamom úmysle vyššia. Preto treba konkrétnu formu zavinenia v trestnom konaní vždy dokazovať takisto ako iné skutočnosti.

ZSP 16/2012: I. Vek štrnásť (14) rokov je podľa § 22 ods. 1 TZ spodnou hranicou fyzického veku osoby – páchatela trestného činu, nie „vekcom“ jeho mentálnej vyspelosti predpokladanej v expertíze znalcami. Výpoveď takejto osoby preto môže byť prameňom dôkazu, ktorý treba hodnotiť ako ostatné dôkazy, podľa kritérií uvedených v § 2 ods. 12 TP.

R 116/2012: II. Ak si páchatel prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní, spôsobí tak malú škodu a spácha čin vlámaním, naplní zákonné znaky zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) TZ, pri použití § 138 písm. e) TZ. Takéto posúdenie činu jeho podradením pod kvalifikovanú skutkovú podstatu je v pomere špeciality ku kvalifikácii skutku podľa § 212 ods. 2 písm. a) TZ, ktorá sa použije len vtedy, ak páchatel krádežou vlámaním nespôsobí ani malú škodu (§ 125 ods. 1 TZ).

R 117/2014: I. Ustanovenie § 18 TZ a ustanovenie § 139 ods. 2 TZ upravujú spôsob riešenia dvoch odlišných právnych otázok, a to jednak otázku zavinenia vo vzťahu k okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a jednak ďalšiu podmienku použitia osobitného kvalifikačného pojmu chránenej osoby, spočívajúcu

v súvislosti spáchania činu s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Taká súvislosť musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatela aj subjektívne.

II. V zmysle § 139 ods. 2 TZ možno spáchanie činu voči (na) osobe vyššieho veku [§ 127 ods. 3, § 139 ods. 1 písm. e) TZ] považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len pri úmyselnom trestnom čine. Zároveň sa vyžaduje, aby páchatel vedel, že poškodený je osobou vyššieho veku a aby túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatela spáchať trestný čin.

Taká subjektívna súvislosť, primeraná postaveniu alebo stavu chránenej osoby, sa vyžaduje aj pri kvalifikačnom použití ostatných ustanovení uvedených v § 139 ods. 1 pod písmenami a) až d) a f) až i) TZ.

ZSP 17/2016: I. V prípade majetkových trestných činov pri úmyselnej forme zavinenia treba preukázať aj vôľovú zložku konania obvineného. Ak zistené okolnosti prípadu pripúšťajú rôzne závery o forme úmyselného zavinenia obvineného, bude nevyhnutné postupovať podľa základnej zásady trestného práva „*in dubio pro reo*“ a túto formu zavinenia vysloviť s odkazom na použitý postup a nespochybňovať vlastné súdne rozhodnutie formuláciou, že obvinený konal „minimálne v nepriamom úmysle“.

C. Kontrolné otázky

1. Čo je to skutková podstata trestného činu?
2. Aké sú znaky skutkovej podstaty trestného činu?
3. Ako triedime skutkové podstaty podľa závažnosti?
4. Ako triedime skutkové podstaty podľa štruktúry?
5. Ako triedime skutkové podstaty podľa vyjadrenia v Trestnom zákone?
6. Čo je to objekt skutkovej podstaty trestného činu?
7. Ako triedime objekty skutkovej podstaty trestného činu?
8. Čo je to hmotný predmet útoku?
9. Čo je to objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu?
10. Aké povinné znaky má objektívna stránka?
11. Ako možno charakterizovať konanie v zmysle trestného práva?
12. Ako možno charakterizovať následok?
13. Čo je to príčinný vzťah medzi konaním a následkom?